

Zákon č. 435/2004 Sb.

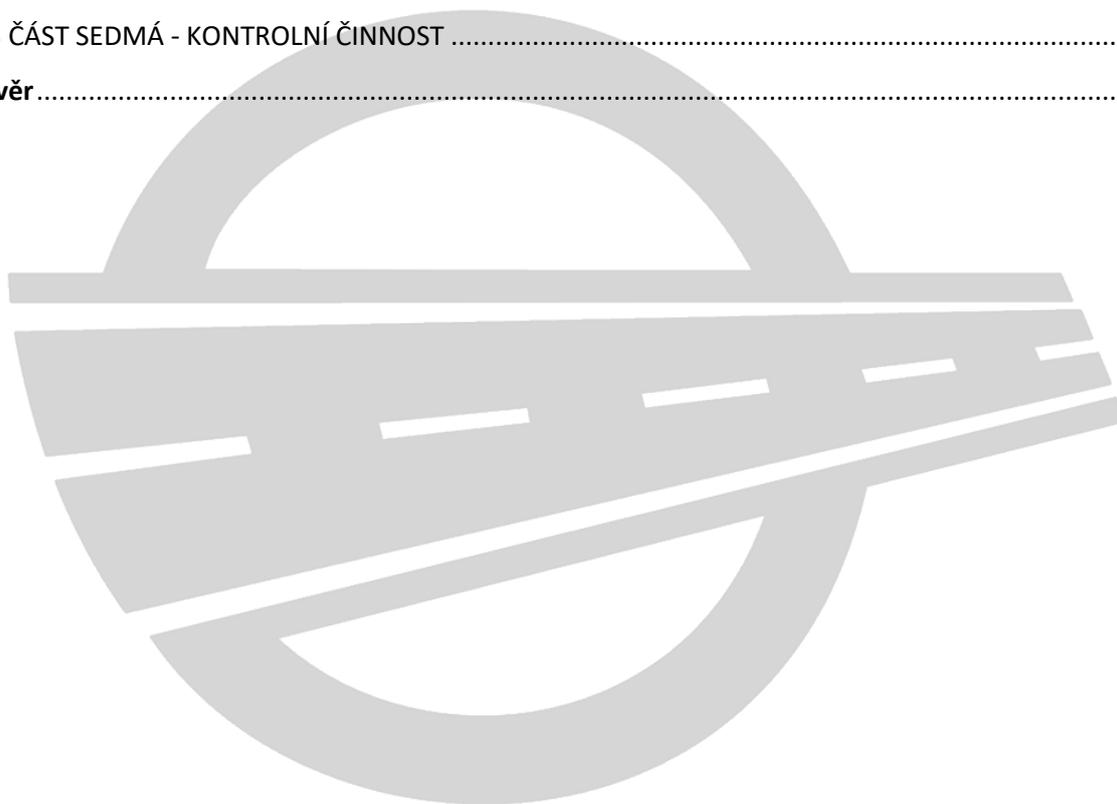
Zákon o zaměstnanosti

Obsah:

1. Úvod	3
2. Přehled ZOZ.....	3
3. Vymezení některých pojmů	7
4. Komentář k ZOZ	10
4.1 HLAVA IV - ÚŘAD PRÁCE A JEHO PŮSOBNOST.....	10
4.2 HLAVA III - PODPORA V NEZAMĚSTNANOSTI A PODPORA PŘI REKVALIFIKACI	14
4.3 ČÁST SEDMÁ - KONTROLNÍ ČINNOST	20
5. Závěr.....	25

1. Úvod

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v tomto materiálu, bych Vás rád blíže seznámil se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „ZOZ“).

Úvodem bych rád uvedl, že ZOZ patří vedle zákona č. 262/2006 Sb, zákoník práce (dále jen „ZP“) k nejdůležitějším pracovněprávním předpisům. Řadu problematických otázek jak pro zaměstnavatele, tak pro zaměstnance je nutno hodnotit ve vzájemné souvztažnosti obou zákonů.

2. Přehled ZOZ

V této kapitole bych rád uvedl stručný přehled tohoto zákona, který bude níže více rozpracován.

Přehled ZOZ

Část první - úvodní ustanovení

Hlava I - předmět úpravy

- Předmět úpravy § 1

Hlava II - základní ustanovení

- Státní politika zaměstnanosti § 2
- Účastníci právních vztahů § 3 a 4
- Vymezení některých pojmů § 5 a 5a

Hlava III - působnost ministerstva

- Působnost ministerstva § 6 a 6a

Hlava IV - úřad práce a jeho působnost

- Úřad práce a jeho působnost 7 až 8a

Hlava V - posuzování zdravotního stavu fyzických osob a součinnost poskytovatelů zdravotních služeb při posuzování zdravotního stavu fyzických osob

- posuzování zdravotního stavu fyzických osob a součinnost poskytovatelů zdravotních služeb při posuzování zdravotního stavu fyzických osob § 9

Hlava VI - právo na zaměstnání

- Právo na zaměstnání § 10 až 12

Část druhá - zprostředkování zaměstnání

Hlava I - obecná ustanovení

- Obecná ustanovení § 14 až 17

Hlava II - zprostředkování zaměstnání krajskými pobočkami úřadu práce

- Zprostředkování zaměstnání krajskými pobočkami úřadu práce § 18 až 21
- Zájemce o zaměstnání § 22
- Evidence zájemců o zaměstnání § 23
- Uchazeč o zaměstnání § 24 a 25
- Zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání § 26
- Evidence uchazečů o zaměstnání § 27 a 28
- Ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání § 29
- Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání § 30 až 32
- Zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání § 33
- Volná pracovní místa § 34 až 38

Hlava III - podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci

- Podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci § 39
- **Oznámení a námitky** **§ 39a až 49**
- **Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci** **§ 50 až 57**

Hlava IV - zprostředkování zaměstnání agenturami práce

- Zprostředkování zaměstnání agenturami práce § 58 až 65
- Zprostředkování zaměstnání formou dočasného přidělení zaměstnance k výkonu práce pro jinou právnickou nebo fyzickou osobu § 66

Část třetí - zaměstnávání osob se zdravotním postižením

- Zaměstnávání osob se zdravotním postižením § 67 a 68
- Pracovní rehabilitace § 69 až 74
- Příspěvek na zřízení pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením § 75
- Příspěvek na úhradu provozních nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním osoby se zdravotním postižením § 76 až 77
- Chráněný trh práce a dohoda o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce § 78

- Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce § 78a
- Práva a povinnosti zaměstnavatelů a spolupráce s Úřadem práce § 79 až 84

Část čtvrtá - zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí

Hlava I - informační povinnost zaměstnavatele při zaměstnávání osob ze zahraničí

- Informační povinnost zaměstnavatele při zaměstnávání osob ze zahraničí ... § 85 až 86
- Informační povinnost zaměstnavatele § 87 a 88

Hlava II - povolení k zaměstnání cizince

- Povolení k zaměstnání cizince § 89 až 101

Hlava III - evidence občanů Evropské unie a cizinců

- Evidence občanů Evropské unie a cizinců § 102

Hlava IV - zmocnění k přijetí národních opatření v oblasti zaměstnávání

- zmocnění k přijetí národních opatření v oblasti zaměstnávání § 103

Část pátá - aktivní politika zaměstnanosti

Hlava I - opatření a nástroje

- Opatření a nástroje § 104 až 107

Hlava II – rekvalifikace

- Rekvalifikace § 108
- Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání § 109 až 109b
- Rekvalifikace zaměstnanců § 110

Hlava III - investiční pobídky

- Investiční pobídky §111

Hlava IV - další nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

- Veřejně prospěšné práce § 112
- Společensky účelná pracovní místa § 113
- Překlenovací příspěvek § 114
- Příspěvek na zapracování § 116
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program § 117

- Poskytování příspěvků § 118 a 119

Hlava V - sdílené zprostředkování zaměstnání

- Sdílené zprostředkování zaměstnání § 119a

Hlava VI - cílené programy k řešení zaměstnanosti

- Cílené programy k řešení zaměstnanosti § 120

Hlava VII - příspěvek v době částečné práce

- Příspěvek v době částečné práce § 120a
- Aktivace poskytování příspěvku v době částečné práce § 120b a
120c
- Výše příspěvku v době částečné práce § 120d a
120f

Část šestá - výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte

- Základní podmínky § 121
- Povolení výkonu činnosti dítěte § 122
- Obsah a časové vymezení povolení § 123
- Řízení o zákazu výkonu činnosti dítěte § 124

Část sedmá - kontrolní činnost

- Kontrolní činnost § 125 až 138
- Přestupky § 139 až 141
- Odpovědnost zaměstnavatele a dalších právnických nebo fyzických osob § 141a a
141b

Část osmá - společná, přechodná a závěrečná ustanovení

Hlava I - společná ustanovení

- Společná ustanovení §142 až
147d

Hlava II – přechodná a závěrečná ustanovení

- Přechodná ustanovení § 148
- Závěrečná ustanovení § 149 a 150
- Účinnost § 151

3. Vymezení některých pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

Identifikačními údaji:

- **u fyzické osoby** jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, státní občanství, rodné číslo nebo datum a místo narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, bydliště osoby,
- **u právnické osoby** obchodní firma nebo název, sídlo, identifikační číslo osoby,
- **u fyzické osoby, která je podnikatelem**, obchodní firma nebo jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo, sídlo, identifikační číslo, bylo-li přiděleno,
- **u zahraniční osoby** údaje uvedené v odrážce 2 nebo 3 a umístění organizační složky v České republice.

Bydlištěm:

- **u státního občana České republiky** adresa místa trvalého pobytu na území České republiky nebo adresa místa, kde se na území České republiky obvykle zdržuje,
- **u cizince, který je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem anebo rodinným příslušníkem občana České republiky**, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území České republiky, a pokud takový pobyt nemá, adresa místa, kde se na území České republiky obvykle zdržuje,
- **u cizince, který není občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana České republiky**, adresa místa trvalého pobytu na území České republiky,
- **u cizince, který není občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana České republiky, a který je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání na pracovní pozici vyžadující vysokou kvalifikaci (dále jen „modrá karta“), vydaným podle jiného právního předpisu**, adresa uvedená jako místo pobytu v agendovém informačním systému cizinců.

Vážnými důvody důvody spočívající v:

- **nezbytné osobní péči** o dítě ve věku do 4 let,
- **nezbytné osobní péči o fyzickou osobu**, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou,
- **docházce dítěte** do předškolního zařízení a povinné školní docházce dítěte,
- **místě výkonu nebo povaze zaměstnání druhého** manžela nebo registrovaného partnera,

- **okamžitým zrušení pracovního poměru zaměstnancem** podle § 56 ZP,
- **zdravotních důvodech**, které podle lékařského posudku brání vykonávat zaměstnání nebo plnit povinnost součinnosti s Úřadem práce - krajskou pobočkou Úřadu práce a pobočkou Úřadu práce pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“) při zprostředkování zaměstnání, nebo
- **jiných vážných osobních důvodech**, například etických, mravních či náboženských, nebo důvodech hodných zvláštního zřetele.

Soustavnou přípravou na budoucí povolání:

- doba denního studia na střední škole, konzervatoři, vyšší odborné škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky a doba prezenčního studia na vysoké škole, a to včetně prázdnin, které jsou součástí školního nebo akademického roku.

Nelegální prací:

- **závislá práce vykonávaná fyzickou osobou** mimo pracovněprávní vztah,
- **práce vykonávaná cizincem** v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou vydanými podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo bez některé z těchto karet; to neplatí v případě výkonu jiné práce podle § 41 odst. 1 písm. c) ZP, nebo
- **práce vykonávaná cizincem pro právnickou nebo fyzickou osobu** bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky, je-li podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vyžadováno.

Povoláním:

- standardizovaný souhrn pracovních činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost.

Zastřeným zprostředkováním zaměstnání:

- činnost právnické osoby nebo fyzické osoby, spočívající v pronájmu pracovní síly jiné právnické osobě nebo fyzické osobě, aniž by byly dodrženy podmínky pro zprostředkování zaměstnání.

Režimem dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání:

- plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu povinností uchazeče o zaměstnání:
- zdržovat se v místě pobytu uvedeném v potvrzení o dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu a
- dodržovat rozsah a dobu povolených vycházek. **Vnitropodnikovým převedením:**

- **výkon závislé práce cizincem**, který je držitelem karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo povolení k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem Evropské unie, na území České republiky na pozici manažera, specialisty nebo zaměstnaného stážisty:
 - v odštěpném závodě s umístěním na území České republiky, do něhož je cizinec převeden z obchodní korporace s umístěním mimo území členských států Evropské unie, k níž tento odštěpný závod náleží, nebo
 - v obchodní korporaci se sídlem na území České republiky, do níž je cizinec převeden z obchodní korporace se sídlem mimo území členských států Evropské unie, jež je vůči obchodní korporaci se sídlem na území České republiky ovládací nebo ovládanou osobou nebo jsou obě tyto obchodní korporace ovládané stejnou ovládací osobou.

Zájemcem o zaměstnání je:

- fyzická osoba, která má zájem o zprostředkování zaměstnání a za tím účelem požádá o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání kteroukoliv krajskou pobočku Úřadu práce na území České republiky. Zájemci o zaměstnání krajská pobočka Úřadu práce zprostředkovává vhodné zaměstnání a může mu zabezpečit rekvalifikaci.

Uchazečem o zaměstnání:

- je fyzická osoba, která požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce, v jejímž územním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je krajskou pobočkou Úřadu práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.

Rozhodné období:

- rozhodným obdobím pro posuzování nároků na podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci jsou poslední 2 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání.

Pověřeným kontaktním místem veřejné správy:

- se rozumí kontaktní místo veřejné správy, s nímž Úřad práce uzavře dohodu o možnostech činit úkony (které lze činit vůči Úřadu práce, tak i které může činit Úřad práce) jeho prostřednictvím.

4. Komentář k ZOZ

4.1 HLAVA IV - ÚŘAD PRÁCE A JEHO PŮSOBNOST

§§ 7 - 8a

V této hlavě a konkrétních paragrafech se více rozebírají kompetence Úřadu práce a Úřadu práce - generální ředitelství.

Organizační členění Úřadu práce stanoví zákon č. 73/2011 Sb., Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Úřad práce

K zabezpečení spolupráce na trhu práce vytváří Úřad práce podle potřeby poradní sbory složené zejména ze:

- zástupců odborových organizací, organizací zaměstnavatelů, družstevních orgánů, organizací zdravotně postižených a územních samosprávných celků.

Účelem poradních sborů je koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů v příslušném správním obvodu.

Poradní sbory se vyjadřují zejména k:

- poskytování příspěvků zaměstnavatelům v rámci aktivní politiky zaměstnanosti,
- programům rekvalifikace,
- organizaci poradenské činnosti,
- opatřením na podporu rovného zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání,
- hromadnému propouštění.

Dále Úřad práce vytváří za účelem posouzení vhodné formy pracovní rehabilitace osob se zdravotním postižením odborné pracovní skupiny složené zejména ze zástupců organizací zdravotně postižených a zástupců zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % osob se zdravotním postižením.

Úřad práce může určit úkony podle tohoto zákona, které **lze vůči němu činit** prostřednictvím pověřeného kontaktního místa veřejné správy. Úřad práce **může činit** úkony podle ZOZ prostřednictvím pověřeného kontaktního místa veřejné správy (Úřad práce zveřejní seznam úkonů, které lze vůči němu činit způsobem umožňujícím dálkový přístup).

Seznam pověřených kontaktních míst veřejné správy zveřejní Úřad práce způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Příslušnost pověřeného kontaktního místa veřejné správy, případně příslušnost pracoviště pověřeného kontaktního místa veřejné správy, prostřednictvím kterého se provedou úkony (které lze činit vůči Úřadu práce, tak i které může činit Úřad práce) určí Úřad práce.

Neučiní-li tak, úkon (který lze činit vůči Úřadu práce, tak i který může činit Úřad práce) nelze prostřednictvím pověřeného kontaktního místa veřejné správy provést.

Pověřené kontaktní místo veřejné správy a jeho pracoviště, jehož příslušnost byla určena Úřadem práce, se musí nacházet na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, v němž má osoba **činící úkon vůči Úřadu práce** nebo adresát úkonu, vůči němuž **je činěn úkon Úřadem práce**, bydliště anebo sídlo, nebo v němž se skutečně zdržuje.

Určí-li Úřad práce jinou příslušnost pověřeného kontaktního místa veřejné správy na základě dohody s osobou **činící úkon vůči Úřadu práce** nebo s adresátem úkonu **činěným Úřadem práce**, použije se toto jiné pověřené kontaktní místo veřejné správy.

Úřad práce - generální ředitelství Úřadu práce

Zajišťuje ministerstvu podklady ke zpracování koncepcí a programů státní politiky zaměstnanosti a k řešení stěžejních otázek na trhu práce a stanoviska k opatřením ovlivňujícím státní politiku zaměstnanosti, soustavně sleduje a vyhodnocuje celkovou situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce.

Spolupracuje se správními úřady, územními samosprávnými celky, orgány sociálního zabezpečení, orgány pomoci v hmotné nouzi, orgány státní zdravotní správy, zaměstnavateli a dalšími subjekty podle zvláštních právních předpisů při tvorbě a realizaci opatření souvisejících s rozvojem trhu práce a se zaměstnaností.

Přijímá opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, osobami bez ohledu na jejich národnost, rasový nebo etnický původ, osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravě k práci a specializovaným rekvalifikačním kurzům, a přijímá opatření pro zaměstnávání těchto osob.

Spolupracuje s ministerstvem na rozvíjení mezinárodních vztahů a mezinárodní spolupráci v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce, včetně spolupráce s Evropskou unií.

Spolupracuje se zahraničními institucemi při plnění závazků v oblasti zaměstnanosti vyplývajících z právních předpisů Evropské unie nebo z mezinárodních smluv a koordinuje činnosti v rámci systému Evropských služeb zaměstnanosti.

Zajišťuje poskytování hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců v rámci investičních pobídek a zabezpečuje další související programy schválené vládou.

Uděluje a odnímá povolení právníkům nebo fyzickým osobám ke zprostředkování zaměstnání a vede evidenci agentur práce; údaje z této evidence předává do centrální evidence vedené ministerstvem.

Vykonává kontrolní činnost v rozsahu stanoveném ZOZ a Zákonem č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů, včetně ukládání pokut.

Zajišťuje zveřejňování, v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup, písemných materiálů vztahujících se k poskytování prostředků státního rozpočtu na nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, s výjimkou materiálů obsahujících osobní údaje fyzických osob, které nejsou přímými příjemci těchto prostředků.

Zřizuje školicí a rekvalifikační střediska a pro osoby se zdravotním postižením pracovní rehabilitační střediska.

Plní další povinnosti vyplývající ze ZOZ a ze zvláštních právních předpisů.

Úřad práce - generální ředitelství Úřadu práce poskytuje Ministerstvu vnitra:

- přehled o změnách údajů v udělených povoleních ke zprostředkování zaměstnání,
- přehled o pokutách uložených právníkům nebo fyzickým osobám, kterým bylo uděleno povolení ke zprostředkování zaměstnání, za porušení povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů podle § 126 odst. 2 ZOZ nebo jiného právního předpisu (§ 3 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů).

Krajská pobočka Úřadu práce

Zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti ve svém obvodu, statistiky, rozborů a výhledy, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce; za tím účelem může vyžadovat od zaměstnavatelů informace o jejich záměrech ve vývoji zaměstnanosti.

Spolupracuje se správními úřady, územními samosprávnými celky, orgány sociálního zabezpečení, orgány pomoci v hmotné nouzi, orgány státní zdravotní správy, zaměstnavateli a dalšími subjekty podle zvláštních právních předpisů při tvorbě a realizaci opatření souvisejících s rozvojem trhu práce a se zaměstnaností.

Spolupracuje při vytváření mezinárodních programů nebo programů s mezinárodní účastí týkajících se rozvoje lidských zdrojů a financování z prostředků Evropských strukturálních fondů.

Ve svém obvodu přijímá opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, osobami bez ohledu na jejich národnost, rasový nebo etnický původ, osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravě k práci a specializovaným rekvalifikačním kurzům, a přijímá opatření pro zaměstnávání těchto osob.

Zabezpečuje a podporuje projekty a opatření související s rozvojem lidských zdrojů v oblasti trhu práce včetně účasti na mezinárodních programech a projektech, programech a projektech s mezinárodní účastí a na programech financovaných z Evropských strukturálních fondů a v rámci programů zaměstnanosti a programů Evropské unie, ověřuje nové nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Zajišťuje zprostředkování zaměstnání uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání a poskytuje další služby v oblasti zaměstnanosti podle ZOZ.

Poskytuje fyzickým osobám a zaměstnavatelům poradenské, informační a další služby v oblasti zaměstnanosti a pracovněprávních vztahů.

Zabezpečuje uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti podle tohoto zákona, poskytuje příspěvky z prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti a vyplácí podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci.

Zajišťuje zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Zajišťuje povolování výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte.

Pro účely zaměstnanosti zajišťuje vedení evidence volných pracovních míst, evidence zájemců o zaměstnání, evidence uchazečů o zaměstnání, evidence osob se zdravotním postižením, evidence cizinců a dále evidence povolení k výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dětí a evidenci fyzických a právnických osob, kterým byla pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce; údaje z těchto evidencí předává do centrálních evidencí vedených ministerstvem.

Poskytuje na žádost orgánu pomoci v hmotné nouzi (Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů) údaje:

- vedení fyzické osoby v evidenci uchazečů o zaměstnání, včetně důvodu vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání,
- o tom, zda je uchazeči o zaměstnání poskytována podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci a o její výši,
- o tom, zda jde o osobu, která vyžaduje zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání,
- o tom, zda osoba nastoupila k výkonu krátkodobého zaměstnání nebo odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání zprostředkované krajskou pobočkou Úřadu práce nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnanosti,
- o tom, zda bylo zahájeno řízení o vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání,
- o tom, že uchazeč o zaměstnání vykonává činnost, která nebrání zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a údaj o ukončení této činnosti,
- o tom, zda s uchazečem o zaměstnání byl v posledních 6 měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem, nebo s ním byl skončen jiný pracovní vztah z obdobného důvodu.

Potvrzuje občanovi Evropské unie, jeho rodinnému příslušníkovi a rodinnému příslušníkovi občana České republiky uvedenému v § 3 odst. 3 ZOZ (*Rodinní příslušníci občana České republiky, kteří nejsou státními příslušníky České republiky ani jiného členského státu Evropské unie, mají v právních vztazích upravených ZOZ stejné právní postavení jako občan České republiky, pokud tento zákon nestanoví jinak*) pro účely

vydání osvědčení o registraci, pobytové karty rodinného příslušníka občana Evropské unie nebo povolení k trvalému pobytu dobu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a sezónnímu zaměstnanci existenci pracovní smlouvy na dobu určitou, dohody o pracovní činnosti na dobu určitou nebo smlouvy o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu na dobu určitou nebo dohodu o pracovní činnosti na dobu určitou.

Vykonává kontrolní činnost v rozsahu stanoveném ZOZ a Zákonem č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů, včetně ukládání pokut.

Poskytuje Státnímu úřadu inspekce práce identifikační údaje zaměstnanců vyslaných k výkonu práce na území České republiky a identifikační údaje právnických a fyzických osob, k nimž byli vysláni, potřebné k provádění kontroly dodržování pracovních podmínek těchto zaměstnanců stanovených jinými právními předpisy upravujícími pracovní podmínky.

Zabezpečuje činnost Evropských služeb zaměstnanosti.

Zabezpečuje spolupráci v otázkách zaměstnanosti, mobility pracovních sil a rozvoje lidských zdrojů s územními samosprávnými celky, příslušnými odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů.

Plní další povinnosti vyplývající ze ZOZ a ze zvláštních právních předpisů.

Místní působnost krajské pobočky Úřadu práce se řídí místem, ve kterém je nebo má být zaměstnávání vykonáváno, pokud ZOZ nebo jiné právní předpisy nestanoví jinak.

4.2 HLAVA III - PODPORA V NEZAMĚSTNANOSTI A PODPORA PŘI REKVALIFIKACI

V této hlavě a konkrétních paragrafech je řešena problematika podpory v nezaměstnanosti (co vše musí splňovat uchazeč o zaměstnání pro přiznání podpory v nezaměstnanosti apod.) a dále podpora při rekvalifikaci. Výše a podmínky pro přiznání podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

§§ 39 - 57

Nárok na podporu v nezaměstnanosti **má** uchazeč o zaměstnání, který:

- získal v rozhodném období zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění podle zvláštního právního předpisu v délce alespoň 12 měsíců (dále jen „předchozí zaměstnání“); překrývají-li se doby důchodového pojištění, započítávají se jen jednou,
- požádal krajskou pobočku Úřadu práce, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti a
- ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživatelem starobního důchodu.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti **nemá** uchazeč o zaměstnání:

- se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovní právní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem; to platí i v případě skončení jiného pracovního vztahu z obdobného důvodu,
- se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovní právní vztah z důvodu porušení jiné povinnosti zaměstnance podle § 301a ZP zvláště hrubým způsobem,
- kterému vznikl nárok na výsluhový příspěvek podle zvláštních právních předpisů a tento příspěvek je vyšší než podpora v nezaměstnanosti, která by uchazeči o zaměstnání náležela, pokud by neměl nárok na výsluhový příspěvek,
- který ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, je v právním vztahu vzniklém k výkonu některé z činností podle § 25 odst. 3 (*výkon činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo výkon činnosti na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy*),
- který je ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, v postavení některé z osob uvedených v § 25 odst. 1 písm. c) až f) a s) (*tj. společníkem nebo jednatelem společnosti s ručením omezeným nebo komanditistou komanditní společnosti nebo ředitelem obecně prospěšné společnosti anebo vedoucím organizační složky zahraniční právnické osoby, členem představenstva nebo správní rady akciové společnosti, členem dozorčí rady obchodní společnosti vykonávajícím, členem družstva a fyzickou osobou pověřenou obchodním vedením*); k výši příjmu nebo odměny se přitom nepřihlíží, to neplatí pro člena bytového družstva, který vykonává práci nebo činnost pro bytové družstvo mimo pracovní právní vztah nebo je pověřen obchodním vedením bytového družstva.

O podpoře v nezaměstnanosti vydá krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí, jestliže:

- se podpora v nezaměstnanosti nepřiznává,
- podpora v nezaměstnanosti se přiznává podle § 50 odst. 3 věty druhé (*v případě, že uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem*),
- jsou důvodné pochybnosti o době posledního zaměstnání uchazeče o zaměstnání,
- uchazeč o zaměstnání nedoložil řádně průměrný měsíční čistý výdělek nebo jsou o jeho výši důvodné pochybnosti,
- rozhoduje o námitkách.
- je dán důvod pro zastavení správního řízení.

Nárok na podporu při rekvalifikaci **má** uchazeč o zaměstnání, který se účastní rekvalifikace zabezpečované krajskou pobočkou Úřadu práce a ke dni, k němuž má být podpora při rekvalifikaci přiznána, není poživatelé starobního důchodu. O podpoře při rekvalifikaci rozhodne krajská pobočka Úřadu práce.

Podpora při rekvalifikaci se poskytuje po celou dobu rekvalifikace, s výjimkou dob:

- poskytování starobního důchodu,
- poskytování dávek nemocenského pojištění, s výjimkou dávek nemocenského pojištění, které jsou uchazeči o zaměstnání poskytovány z účasti na nemocenském pojištění z titulu výkonu činností na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo výkon činnosti na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy) a nebo zaměstnání, které není pro uchazeče o zaměstnání vhodným zaměstnáním a je zprostředkováno krajskou pobočkou Úřadu práce nejdéle na dobu 3 měsíců, pokud odpovídá jeho zdravotnímu stavu,
- vazby.

Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek po podpůrčí dobu. Podpůrčí doba činí u uchazeče o zaměstnání:

- do 50 let věku 5 měsíců,
- nad 50 do 55 let věku 8 měsíců,
- nad 55 let věku 11 měsíců.

Rozhodující pro délku podpůrčí doby je věk uchazeče o zaměstnání dosažený ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti.

Uchazeči o zaměstnání, kterému bylo podle jiných právních předpisů z posledního zaměstnání vyplaceno odstupné, odbytné nebo odchodné, se podpora v nezaměstnanosti poskytne až po uplynutí doby, která se určí podle počtu násobků průměrného výdělku nebo měsíčního služebního příjmu, ze kterých byla odvozena minimální výše odstupného, odbytného nebo odchodného stanovená jinými právními předpisy. Ustanovením předchozí věty není dotčeno poskytování podpory v nezaměstnanosti po celkovou dobu stanovenou tímto zákonem.

Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci

Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci **se stanoví** procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, který byl u uchazeče o zaměstnání zjištěn a naposledy používán pro pracovněprávní účely v jeho posledním ukončeném zaměstnání v rozhodném období podle pracovněprávních předpisů; pokud se u něho tyto pracovněprávní předpisy neuplatňovaly vzhledem k úpravě stanovené zvláštními právními předpisy pro právní vztah, ve kterém vykonával své poslední ukončené zaměstnání, zjistí se pro účely podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci jeho průměrný měsíční čistý výdělek obdobně podle pracovněprávních předpisů.

Výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci u uchazeče o zaměstnání, který naposledy před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání **vykonával samostatnou výdělečnou činnost**, se stanoví procentní sazbou z posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na 1 kalendářní měsíc.

Procentní sazba podpory v nezaměstnanosti činí první 2 měsíce podpůrčí doby 65 %, další 2 měsíce podpůrčí doby 50 % a po zbývající podpůrčí dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

V případě, že uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Ukončil-li uchazeč o zaměstnání sám nebo dohodou ve stejný den více zaměstnání, z nichž alespoň jedno bylo ukončeno z vážných důvodů, náleží mu podpora v nezaměstnanosti ve výši procentní sazby podpory v nezaměstnanosti podle prvního odstavce.

Vykonával-li uchazeč o zaměstnání jako poslední před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání samostatnou výdělečnou činnost, tak se nepoužije druhý odstavec. Procentní sazba podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Maximální výše **podpory v nezaměstnanosti** činí 0,58 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti.

Maximální výše **podpory při rekvalifikaci** činí 0,65 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém uchazeč o zaměstnání nastoupil na rekvalifikaci.

U uchazeče o zaměstnání, který má nárok na výsluhový příspěvek a současně mu vznikne nárok na podporu v nezaměstnanosti, se výše podpory v nezaměstnanosti stanoví jako rozdíl mezi podporou v nezaměstnanosti stanovenou procentní sazbou podpory v nezaměstnanosti, která činí první 2 měsíce podpůrčí doby 65 %, další 2 měsíce podpůrčí doby 50 % a po zbývající podpůrčí dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu a výsluhovým příspěvkem.

Podpora v nezaměstnanosti se uchazeči stanoví za první 2 měsíce ve výši 0,15 násobku, další 2 měsíce ve výši 0,12 násobku a po zbývající podpůrčí dobu 0,11 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o tuto podporu, jestliže:

- splnil podmínku doby předchozího zaměstnání započtením náhradní doby a tato doba se posuzuje jako poslední zaměstnání,
- bez svého zavinění nemůže osvědčit výši průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu, nebo
- nelze u něj stanovit průměrný měsíční čistý výdělek nebo vyměřovací základ.

Podpora při rekvalifikaci se uchazeči o zaměstnání ve stejných případech jako podpora v nezaměstnanosti stanoví ve výši 0,14 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém uchazeč o zaměstnání nastoupil na rekvalifikaci.

Uchazeči o zaměstnání, jehož poslední výdělečná činnost před podáním žádosti o podporu v nezaměstnanosti nebyla dobou důchodového pojištění, který však splnil podmínku celkové doby předchozího zaměstnání, se podpora v nezaměstnanosti stanoví z průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu, kterého dosáhl v posledním zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, které jsou dobou důchodového pojištění.

Stejně se postupuje v případech, kdy uchazeč o zaměstnání před zahájením rekvalifikace vykonával výdělečnou činnost, která není dobou důchodového pojištění.

Podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci jsou splatné po nabytí právní moci rozhodnutí o jejich přiznání pozadu za měsíční období, a to nejpozději v následujícím kalendářním měsíci. V odůvodněných případech mohou být vyplaceny zálohově a při další splátce zúčtovány.

Jsou-li splněny podmínky pro poskytování podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci jen po část kalendářního měsíce, náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci v poměrné výši odpovídající počtu kalendářních dnů, kdy tyto podmínky byly splněny. Výsledná částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Zjistí-li se dodatečně, že podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci byla uchazeči o zaměstnání **neprávem odeprána nebo přiznána anebo poskytována v nižší částce**, než v jaké náležela, anebo přiznána od pozdějšího dne, než od kterého náležela, dodatečně se přizná nebo zvýší a doplatí.

Bylo-li uchazeči o zaměstnání **neprávem odepráno zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání**, podpora v nezaměstnanosti mu náleží při splnění stanovených podmínek ode dne zařazení do evidence, nežádá-li o její přiznání k pozdějšímu datu.

O dodatečném přiznání nebo zvýšení podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci vydá krajská pobočka Úřad práce rozhodnutí.

Zjistí-li se dodatečně, že podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci byla uchazeči o zaměstnání **přiznána nebo je poskytována ve vyšší částce, než v jaké náleží**, nebo byla přiznána nebo se poskytuje neprávem, rozhodne krajská pobočka Úřadu práce o jejím snížení nebo o zastavení její výplaty, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplacena.

Byla-li uchazeči o zaměstnání **jeho zaviněním** podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci **přiznána a poskytována neprávem nebo ve vyšší částce, než skutečně náležela**, zejména proto, že uchazeč o zaměstnání zamlčel nebo nesprávně uvedl některou rozhodnou skutečnost nebo nesplnil svou oznamovací povinnost, je uchazeč o zaměstnání povinen částky neprávem přijaté vrátit.

O povinnosti vrátit podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci vydá krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí.

Uchazeč o zaměstnání je povinen vrátit poskytnutou podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci nebo jejich části, bylo-li:

- příslušným orgánem rozhodnuto, že skončení jeho pracovněprávního vztahu je neplatné a tento vztah trvá i nadále,
- příslušným orgánem rozhodnuto, že výkon jiných výdělečných činností neskončil,
- krajskou pobočkou Úřadu práce zjištěno, že mu byl přiznán starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, s výjimkou invalidního důchodu přiznaného fyzické osobě, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek, nebo
- krajskou pobočkou Úřadu práce dodatečně zjištěno, že mu byly poskytovány dávky nemocenského pojištění, s výjimkou dávek nemocenského pojištění, které jsou uchazeči o zaměstnání poskytovány z účasti na nemocenském pojištění z titulu výkonu činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo výkon činnosti na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy nebo krátkodobého zaměstnání.

Podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci je uchazeč o zaměstnání **povinen vrátit** Úřadu práce za dobu, po kterou se jejich poskytování překrývá s dobou:

- trvání pracovněprávního vztahu nebo výkonu jiných výdělečných činností,
- pobírání starobního důchodu,
- pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, s výjimkou invalidního důchodu přiznaného fyzické osobě, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek, nebo
- pobírání dávek nemocenského pojištění, s výjimkou dávek nemocenského pojištění, které jsou uchazeči o zaměstnání poskytovány z účasti na nemocenském pojištění z titulu výkonu činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo výkon činnosti na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy nebo krátkodobého zaměstnání.

O povinnosti vrátit podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci vydá krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí.

Podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci se neposkytují do ciziny.

Výši průměrné mzdy za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku vyhlásí ministerstvo na základě údajů Českého statistického úřadu sdělením uveřejněným ve Sbírce zákonů.

4.3 ČÁST SEDMÁ - KONTROLNÍ ČINNOST

§§ 125 - 141b

V této hlavě a paragrafech se pojednává o tom, kdo provádí kontroly na úseku zaměstnanosti, zda – li se jedná či nejedná o přestupek a jedná – li se o přestupek, tak jaký postih za přestupek následuje.

Kontrolní činnost

Kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti vykonávají Státní úřad inspekce práce, oblastní inspektoráty práce, celní úřady, generální ředitelství Úřadu práce a krajské pobočky Úřadu práce (dále jen "orgány kontroly").

Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektoráty práce kontrolují dodržování pracovněprávních předpisů u:

- zaměstnavatelů,
- právnických a fyzických osob, které vykonávají činnosti podle ZOZ, zejména při zprostředkování zaměstnání a rekvalifikaci,
- fyzických osob, kterým jsou poskytovány služby podle ZOZ (dále jen "kontrolovaná osoba").

Pro účely tohoto zákona se za pracovněprávní předpisy považují právní předpisy o zaměstnanosti a právní předpisy o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektoráty práce jsou oprávněny kontrolovat, zda a v jakém rozsahu zaměstnavatel přiděluje práci svým zaměstnancům, na které je zaměstnavateli poskytován příspěvek podle ZOZ a s nimiž nebylo v pracovní smlouvě sjednáno jako místo výkonu práce pracoviště zaměstnavatele. Za tím účelem jsou Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektoráty práce oprávněny vstupovat se souhlasem zaměstnance do míst výkonu práce.

Oprávnění kontrolovat, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance, povolením k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem Evropské unie nebo modrou kartou, jsou-li podle ZOZ vyžadovány, mají rovněž celní úřady. Celní úřady jsou oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti.

Pro účely kontroly podle předchozího odstavce poskytuje ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup celním úřadům, Státnímu úřadu inspekce práce a oblastním inspektorátům práce informaci o povoleních k zaměstnání vydaných krajskou pobočkou Úřadu práce a o písemných informacích týkajících se cizinců, občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a rodinných příslušníků občanů České republiky. Celní úřad informuje o provedených kontrolách příslušný oblastní inspektorát práce, a v případě zjištění nedostatků předává tomuto oblastnímu inspektorátu podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Oprávnění kontrolovat, zda rekvalifikační zařízení realizuje akreditovaný vzdělávací program v souladu s udělenou akreditací, má Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Úřad práce - Generální ředitelství Úřadu práce kontroluje:

- plnění dohod o poskytnutí hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpory na rekvalifikaci nebo školení,
- plnění cílených programů celostátního charakteru.

Krajská pobočka Úřadu práce je oprávněna kontrolovat výši průměrného měsíčního čistého výdělku, a to v rozsahu potřebném pro stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

Krajská pobočka Úřadu práce je dále oprávněna kontrolovat plnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu.

Krajská pobočka Úřadu práce v případě zjištění porušení povinnosti uvedené v předchozím odstavci uchazečem o zaměstnání vyhotoví o kontrole písemný záznam s uvedením skutečností, které znamenají porušení tohoto režimu; stejnopis tohoto záznamu doručí uchazeči o zaměstnání a registrujícímu poskytovateli nebo jinému poskytovateli zdravotních služeb, který poskytuje uchazeči o zaměstnání zdravotní péči v případě nemoci nebo úrazu, který potvrzení o dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu vydal.

Uchazeč o zaměstnání je povinen krajské pobočce Úřadu práce umožnit kontrolu dodržování režimu dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu.

Fyzická osoba, která se zdržuje na pracovišti kontrolované osoby a koná práci, je povinna orgánu kontroly prokázat svou totožnost občanským průkazem nebo cestovním dokladem. Orgán kontroly může v odůvodněných případech vyzvat kontrolovanou osobu, aby se v určené lhůtě dostavila k orgánu kontroly a předložila doklady potřebné k provedení kontroly; kontrolovaná osoba je povinna této výzvy uposlechnout, pokud neprokáže vážnou překážku, která jí brání ve splnění této povinnosti v určené lhůtě.

Povinnosti právnické nebo fyzické osoby

Právnická nebo fyzická osoba je **jako zaměstnavatel** povinna mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu. Splnění povinnosti podle předchozí věty se nevyžaduje, splnil-li zaměstnavatel povinnost oznámit okresní správě sociálního zabezpečení den nástupu zaměstnance do zaměstnání, které mu založilo účast na nemocenském pojištění podle zákona o nemocenském pojištění.

Povinnost podle předchozího odstavce má na území České republiky i zahraniční zaměstnavatel, který vyslal svého zaměstnance k výkonu práce na území České republiky, přičemž doklady, jimiž je plněna tato povinnost, musejí být přeloženy do českého jazyka.

Právnická nebo fyzická osoba je jako **zaměstnavatel** povinna nahlásit nástup zaměstnance, který je cizincem požívajícím dočasné ochrany podle zvláštního právního předpisu (dále jen „zaměstnanec s dočasnou ochranou“), v pracovním poměru nebo činného na základě dohody o pracovní činnosti, jehož zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění, nebo zaměstnance s dočasnou ochranou činného na základě dohody o provedení práce, do evidence zaměstnanců s dočasnou ochranou, kterou vede Česká správa sociálního zabezpečení, a to ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne nástupu zaměstnance s dočasnou ochranou do zaměstnání. Evidenci zaměstnanců s dočasnou ochranou vede Česká správa sociálního zabezpečení v rámci registru pojištěnců nemocenského pojištění. Stejným způsobem je zaměstnavatel povinen ohlásit změnu údajů uvedených na oznámení o nástupu zaměstnance s dočasnou ochranou uvedeného ve větě první, a to do 8 kalendářních dnů ode dne, kdy se o této změně dozvěděl. Zaměstnavatel je dále povinen nahlásit den skončení zaměstnání zaměstnance s dočasnou ochranou uvedeného v předchozí větě a to ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne skončení zaměstnání .

Zaměstnavatel, který není povinen se přihlásit do registru a který zaměstnává pouze zaměstnance s dočasnou ochranou, je povinen se přihlásit do registru zaměstnavatelů vedeného Českou správou sociálního zabezpečení nejpozději do 8 kalendářních dnů ode dne nástupu tohoto zaměstnance s dočasnou ochranou do zaměstnání. Stejným způsobem je zaměstnavatel povinen ohlásit změnu údajů, které byl povinen uvést podle předchozí věty, a to do 8 kalendářních dnů ode dne, kdy tato změna nastala. Zaměstnavatel, který zaměstnává pouze zaměstnance s dočasnou ochranou, je dále povinen se odhlásit z registru zaměstnavatelů ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne, kdy přestal být zaměstnavatelem těchto zaměstnanců s dočasnou ochranou.

Pro ověření skutečností podle prvního odstavce jsou Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce oprávněny získávat od České správy sociálního zabezpečení způsobem umožňujícím dálkový přístup o zaměstnanci tyto údaje vedené v registru pojištěnců:

- vznik a zánik účasti na nemocenském pojištění nebo nástup do zaměstnání a jeho skončení anebo u smluvního zaměstnance zahájení a skončení výkonu práce pro smluvního zaměstnavatele,
- druh výdělečné činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění,
- obchodní firmu, název nebo jméno a příjmení zaměstnavatele včetně adresy jeho sídla nebo trvalého pobytu, popřípadě místa podnikání.

Pro ověření skutečností podle prvního odstavce jsou Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce oprávněny získávat z Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje:

- zda je fyzická osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- o občanech Evropské unie a cizincích vedené příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce,
- poskytované podle ZOZ.

Pro ověření skutečností podle třetího odstavce jsou Státní úřad inspekce práce, oblastní inspektoráty práce a Úřad práce oprávněny pro účely své činnosti získávat od České správy sociálního zabezpečení způsobem umožňujícím dálkový přístup tyto údaje:

- nástup a skončení zaměstnání zaměstnance s dočasnou ochranou,
- druh výdělečné činnosti a skutečnost, že jde o zaměstnání malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění nebo o dohodu o provedení práce,
- obchodní firmu, název nebo jméno a příjmení zaměstnavatele včetně adresy jeho sídla nebo bydliště.

Provádí-li orgán kontroly kontrolu na základě písemného podnětu nebo podnětu učiněného ústně do protokolu, informuje písemně o způsobu a výsledcích kontroly toho, kdo podnět podal, je-li znám. Jedná-li se o podnět ke kontrole z důvodu diskriminace, má v podnětu označená diskriminovaná fyzická osoba právo vyjádřit se k obsahu podnětu a ke skutečnostem zjištěným orgánem kontroly.

Přestupky a pokuty

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:

- poruší zákaz diskriminace nebo nezajistí rovné zacházení podle ZOZ (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- zprostředkuje zaměstnání bez povolení (lze uložit pokutu do 2 000 000 Kč),
- vykonává nelegální práci (lze uložit pokutu do 100 000 Kč),
- umožní výkon nelegální práce (lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč),
- nesplní oznamovací povinnost (lze uložit pokutu do 100 000 Kč),
- jako osoba, která se zdržuje na pracovišti kontrolované osoby a koná práci, neprokáže svou totožnost (lze uložit pokutu do 200 000 Kč),
- zastřeně zprostředkovává zaměstnání podle nebo výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožní (lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč).

Fyzická osoba se dále dopustí přestupku tím, že jako zaměstnavatel:

- nevede evidenci zaměstnávaných osob se zdravotním postižením nebo evidenci pracovních míst vyhrazených pro osoby se zdravotním postižením (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- nesplní povinnost zaměstnat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- ve stanovené lhůtě písemně nevykáže dlužné mzdové nároky zaměstnanců pro účely zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně dalších zákonů (lze uložit pokutu do 500 000 Kč),
- nesplní oznamovací nebo registrační povinnost podle ZOZ nebo nevede evidenci v tomto zákoně stanovenou (lze uložit pokutu do 100 000 Kč),
- nemá v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (lze uložit pokutu do 500 000 Kč).

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba se přestupku dopustí tím, že:

- poruší zákaz diskriminace nebo nezajistí rovné zacházení podle ZOZ (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- zprostředkuje zaměstnání bez povolení nebo jiným způsobem poruší při zprostředkování zaměstnání tento zákon nebo dobré mravy (lze uložit pokutu do 2 000 000 Kč),
- umožní výkon nelegální práce podle (lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč nejméně však ve výši 50 000 Kč),
- nesplní oznamovací nebo registrační povinnost podle ZOZ nebo nevede evidenci v tomto zákoně stanovenou (lze uložit pokutu do 100 000 Kč),
- zastřeně zprostředkovává zaměstnání nebo výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožní (lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč nejméně však ve výši 50 000 Kč).

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba se dále dopustí přestupku tím, že jako zaměstnavatel:

- nevede evidenci zaměstnáváných osob se zdravotním postižením nebo evidenci pracovních míst vyhrazených pro osoby se zdravotním postižením (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- nesplní povinnost zaměstnat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu (lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč),
- ve stanovené lhůtě písemně nevykáže dlužné mzdové nároky zaměstnanců pro účely zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně dalších zákonů (lze uložit pokutu do 500 000 Kč),
- nemá v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovního vztahu (lze uložit pokutu do 500 000 Kč).

Poskytovatel zdravotních služeb se dopustí přestupku tím, že neprovede vyšetření zdravotního nebo je neprovede ve stanovené lhůtě:

- za to lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

Při určení výše pokuty za přestupek se přihlédne i k výši částek, které je právnícká nebo fyzická osoba povinna uhradit.

Přestupky podle tohoto zákona projednávají Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektoráty práce.

Odpovědnost zaměstnavatele a dalších právníckých nebo fyzických osob

Za úhradu pokuty uložené za přestupek ručí právnícká nebo fyzická osoba, které právnícká nebo fyzická osoba, jež umožnila cizinci výkon nelegální práce, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby; stejně ručí i prostředník. Ručení vzniká pouze v případě, pokud o nelegální práci tyto osoby věděly, nebo při vynaložení náležité péče vědět měly a mohly.

O tom, zda ručení podle předchozího vzniklo a kdo je ručitelem, vydá Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektorát práce, který o uložení pokuty rozhodoval v prvním stupni, rozhodnutí. Správní řízení podle dle předchozí věty lze zahájit nejpozději do 90 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty za přešupek.

Právnícká osoba, které byla pravomocně uložena pokuta za přešupek, nebo fyzická osoba, které byla pravomocně uložena pokuta za přešupek, je povinna uhradit:

- cizinci, který vykonal práci dlužnou odměnu,
- částku rovnající se součtu částek odpovídajících výši:
 - pojistného na všeobecné zdravotní pojištění včetně penále,
 - pojistného na sociální zabezpečení včetně penále, které by jinak byla povinna odvést podle jiných právních předpisů,
- náklady související s doručením dlužné odměny a to i do státu, jehož je cizinec občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu jeho posledního trvalého bydliště, popřípadě do jiného státu, ve kterém má povolen pobyt.

Má se za to, že dlužná odměna přísluší ve výši základní měsíční sazby minimální mzdy za každý měsíc trvání výkonu nelegální práce. Má se za to, že cizinec vykonával práci 3 měsíce.

Za splnění povinnosti ručí právnícká nebo fyzická osoba, které právnícká nebo fyzická osoba, jež umožnila cizinci výkon nelegální, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby; stejně ručí i prostředník. Ručení vzniká pouze v případě, pokud o nelegální práci tyto osoby věděly, nebo při vynaložení náležité péče vědět měly a mohly.

O tom, zda ručení vzniklo a kdo je ručitelem, vydá Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektorát práce, který o uložení pokuty rozhodoval v prvním stupni, rozhodnutí. Správní řízení podle předchozí věty lze zahájit nejpozději do 90 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty za přešupek.

5. Závěr

Jak je vidět z výše uvedeného textu, tak je ZOZ velice komplikovanou normou, která má souvztažnost i s jinými právními normami. Z tohoto důvodu je zde uveden pouze výčet hlav a paragrafů, které jsou dle SIPB pro odborovou činnost nejdůležitější (v obsahu jsou uvedeny „tučně“).

Zpracoval: Alexander Haim, svazový inspektor bezpečnosti práce OS DOSIA

Kontaktní údaje:

adresa: Odborový svaz pracovníků dopravy, silničního hospodářství a autoopravárenství Čech a Moravy
Táboritská 1000/23
130 00 Praha 3

mobil: + 420 737 246 021

e-mail: haim.alexander@dosia.cz